

כנראה היה שבע-רצון שמצא מישהו שיוזע להחליט, מתי כן או לא להזעיקו בלילות. דבר אחד היה ארנו חייב להבטיח לד"ר דה פריס: לא לדבר עם החברים על...אמצעי מניעה.

כפי שאמרתי, ההכרות עם ארנו סייעה לי להכיר חוג גדול של אנשים, שביניהם הייתי הצעיר: הייתה קרלה, איתה ארנו התיידד כעבור כמה חודשים. כ"כ, היה הזוג היינץ ואני לוין (בוורקדורף חיו בתקופה זו או אחרת מספר זוגות נשואים, שאושר להם חדר זוגי), שנהנו, במיוחד היא, מהספורט האהוד, לבקר את הזולת במונחים ארסיים ביותר. שני נגרים בעלי שיעור קומה, שניהם משפטינים, הנס גולדה ואלפרד גוטסמוץ (לימים אברהם בר-מנחם), האחרון בעל תואר. נגר שלישי, אלפרד צובל, שהתבלט באמרות עסיסיות בניב ברלינאי ("טיפשה האישה שתינשא לי - ועם טיפשה איני מתחתן"). הייתה בחורה יותר מבוגרת, אינגה מוזר, כנרית נהדרת, שידעה לשיר בשני קולות. איך עשתה זאת, איני יודע, זה היה כרוך כנראה בעיוות מסוים של קלסתר הפנים, לכן הסכימה לשיר בשני קולות רק בחושך. לולה פונפוז הייתה בחורה שקטה, שהקשיבה לכל Kaffeeklatsch היה רווק אחר, משפטן לשעבר, פסנתרן מבריק, אינטלקטואל נוירוטי במקצת, טיפוס שלא מוצא כל כך את דרכו - מנפרד לאובהיימר שמו; הוא לא היה מסוגל להחליט אם להצטרף לעליה או לאו. הוא פחד מחיים של עבודה קשה ללא תמורה רוחנית - זה מה שחשב שמצפה לו בארץ ישראל ולכן נשאר בהולנד. הוא נספה. שמעון קוסמן - קושביץ בפי העם - מהתחלה היה בחוג המכירים היותר קרובים שלנו. לשעבר משפטן גם הוא. הוא היה ניגוד גמור לאינטלקטואל הנוירוטי. איש חבל הריין, בדיוק כפי שמתוארים תושבי אזור זה, עליזים, רואים את עולם דרך משקפיים וורודים ואת החיים כבדיחה אחת גדולה. היה בו משהו מאיש קברט. לא יכולתי לתאר אותו לעצמי כותב פסקי דין או חוות דעת (הוא התעתד להיות שופט), אבל פיליטוניס, סקטצ'ים ותסריטים יכול היה לכתוב ולשפוך מהשרוול. את הכינוי "קושביץ" רכש לעצמו בגלל בדיחה מסריחה עם double entendre (משמעות כפולה) שאינה ניתנת לתרגום לשוני, ושנהג לספרה לכל חדש שפגש. ועוד אינגה פלטנברג, הילדונת עם גזרה של בובה, שדרכיה בארץ היו כה עקלקלות והלכה מוקדם לעולמה.

אלה אחדים מחוג המכרים היותר קרובים. אחרים אזכיר בהזדמנויות אחרות. בתחילה היו המפגשים בלתי פורמאליים, בחדרים, על כוס קפה ועוגיות. מעבר לשיחה על דא ועל הא הגענו גם לקריאה משותפת. אני לוין, מעריצה של הרמן הסה, פתחה חוג "הסה", שהקנה לחדר שלנו את הכינוי "קפה הסה". ובכך, החדר שלנו, מס. 3/6, הפך למרכז ומועדון לחוג רחב, שבמרוצת הזמן היה ליסוד גרעין העלייה שלנו. כאן קושביץ חיבר את התסריטים שלו, כאן נוסד הביטאון "שבועון", כאן היה אחר כך "המשרד הראשי" של גרעין העלייה. הרבה קפה ועוגות נצרכו כאן; זוהי כהן, ונעמי אבל (כבר איני זוכר כולן). נרתמו פעם למבצע יוצא דופן - לטגן סופגניות על פרימוס לחבורה של לפחות שלושים חברים. אך אין להכחיש שהיה קיים גם מתח בינינו, שמקורו בקרבה יתרה במקום המסוגר ובחוסר הוודאות לגורלנו.

מבחינה חברתית היה לענפי המקצוע השונים דרוג הירארכי. בראש עמדה הנגרייה, המנוהלת ע"י נגר אומן, גוי גרמני, שברח להולנד בהיותו סוציאליזמוקראט פעיל (עם פלישת הגרמנים גויס לצבא; הוא שרד, היגר לאוסטרליה אחרי המלחמה, ולא חזר לגרמניה. כעבור שנים ביקר בארץ). גוטסמוץ, גולדה וצובל נמנו עם עמודי התווך של הענף. הנגרייה, כענף, לקחה לעצמה את זכות "הענישה" של מי שלדעת מנהיגיה הפר את חוקי החברות הטובה, או הפגין אינדיווידואליזם שלילי. הנידון הובא ע"י ארבעה בריונים למקום ההוצאה לפועל, ושם בוצע פסק הדין: מכה אחת על הישבן מכל אחד מהנגרים ה"שופטים". כל העניין, שהוכרז עליו מראש, לוהה בהתקלות רבה וצחוק אדיר - ובעצם לא התכוונו ליותר מזה. אך אין זאת אומרת, שכל אחד מה"נידונים" היה מוכן לקבל זאת כבדיחה. לבסוף היו צריכים הנגרים לוותר על הזרוע השיפוטית שלהם, מה גם, שבמרוצת הזמן המצב המחמיר והולך בעולם הגדול רבץ עלינו והכביד על העליצות.

המסגרייה נוהלה ע"י מסגר אומן הולנדי, והייתה בין היתר, יחד עם הנגרייה, אחראית על הבטיחות במחנה, לרבות כבוי אש. היות והמחנה היה בנוי צריפים, מחוממים ע"י תנורי ברזל ומוסקים בפחם, חברת הביטוח דרשה צוות מכבי-אש מאומן ושמירת לילה. שמירת הלילה נמשכה כרגיל, עד אשר אחרון התנורים באחרון הצריפים כבה. אך אין מכבי-אש בלי תרגילים, ותרגילי הכיבוי התנהלו בטקס שלם. עם הפעלת הצופר רצו הכבאים ללבוש מדים וקסדה והתאספו ליד מחסן הכלים, שם חכה להם המפקד. חולקו כלים שונים ונפתחו וחברו צינורות הכיבוי להידרנט הקרוב ל"מוקד השריפה". נשמעו פקודות, מישהו עמד עם "סטופר" ביד, צעקות, ריצה הלוך